

KAUKORANTA

Maalannut J. Oittinen 1944.

Selim ja Elina Ahdin jälkeläisten keräämiä kuvia ja
muisteloita Nastolan Villähteellä olleesta
kyläyhteisöstä

Julkaisuvuosi 2025

Tämän sukukirjan kuvien keräilyyn ja tekstien muotoiluun osallistuivat:

Vienon lapset:

Anneli Huovio

Juhani Heiska, kirjan kokoaja

Veikko Heiskan tytär Susanne

Sepen lapset:

Sinikka Reivi

Juhani Ahti ("Loviisan Jussi")

Liisa Klippel ("Loviisan Liisa")

Taunon tyttäret:

Marja Blåfield

Pirkko Snellman

Irmeli Ilmanen ("Imme")

Mirja Ahti ("Milla")

Annin tytär:

Helvi Inkeri Taka

Annin tyttären Anna-Liisa ("Ansa") Miettisen poika:

Jyrki Miettinen

Ailin tytär:

Anja Pöntinen

Sirkan tyttären Raijan leski:

Hannu Huusari

Sulon pojan Olavin tyttäret:

Tuula Turunen

Outi Lyte

Sulon Sirkka-vaimon veljen poika

Pekka Helasto

Mikä on tämä tarina

Selim (1869 – 1943) ja **Elina** (1877 – 1955) **Ahti** olivat saaneet Lahdessa 12 lasta: **Sulo** (1898 – 1973), **Vieno** Heiska (1900 – 2002), **Selim (Sepe)** (1902 – 1991), **Anni** Nieminen (1904 - 1980), **Aili** Peltomäki (1904 - 1990), **Irja** Ahti (1907 - 1992), **Tauno** (1909 - 1999), **Aino** Hopeasalmi (1912 – 1984), **Niilo** (1913 - 1940), **Sirkka** Ahti (1915 - 2007), **Eino** (1918 - 1940) ja **Kauko** (1924 - 2011). Lahdessa 1930-luvulla asuneiden lasten keskuudessa huomattiin sitten, että lapsuuden kodista noin yhdeksän kilometrin päässä oli myytävänä kiinnostava mökkialue, jota myy **Suppalan** talon isäntä. Sellainen muistikuva on jäänyt mieliin, että Sepe osti tilansa ensin. Sitten tuli mukaan Sulo ja Aili. Annin perheen kaupat ovat unholassa. Kuitenkin myös Selim-isä ja Elina-äiti olivat raha-asioissa yhteistyössä.

Nastolan Villähteellä Hähniemessä sijaitti se alue, jota aluksi nimitettiin Raimorannaksi ja myöhemmin vakiintui nimitys **Kaukoranta**.

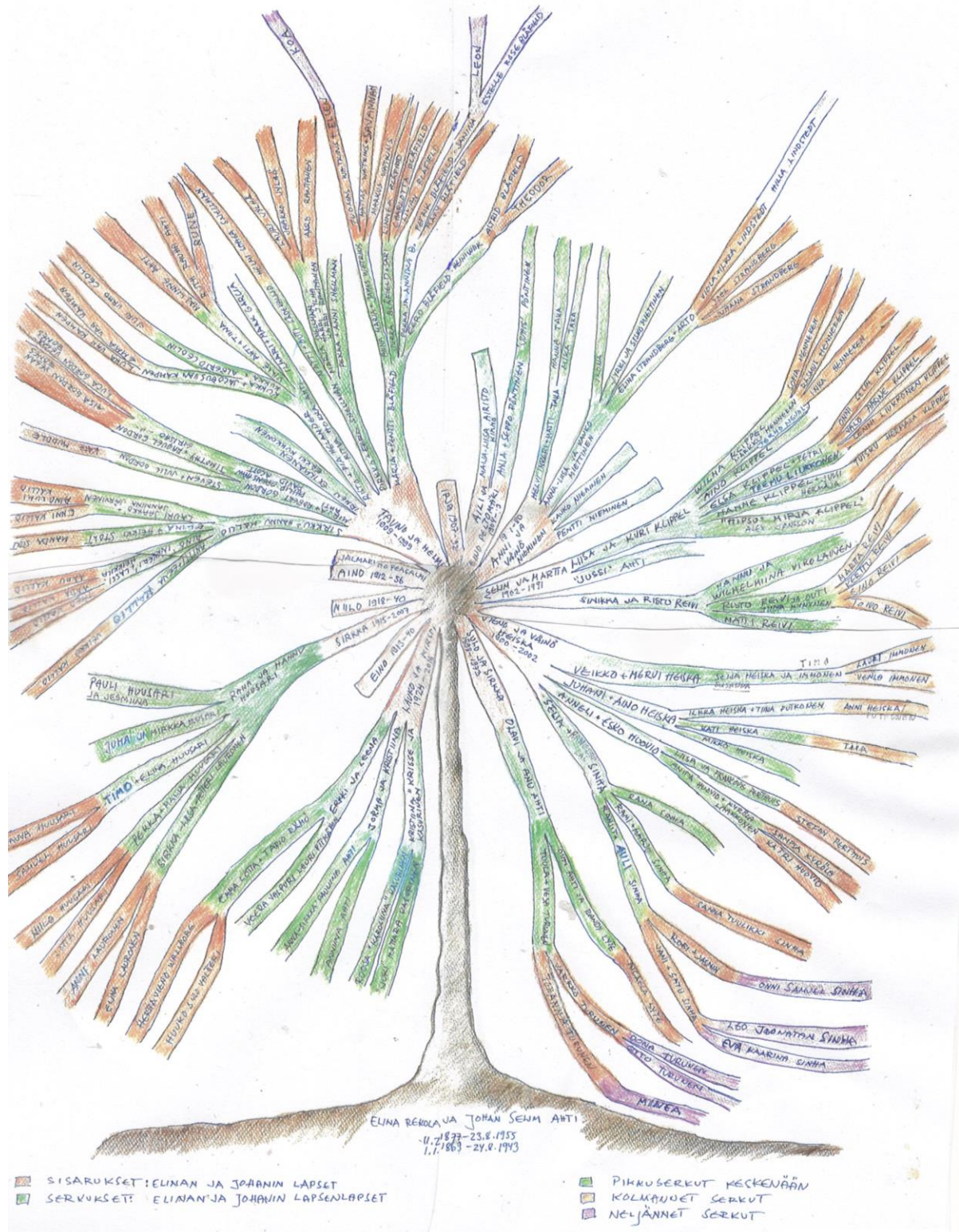
Tällaisilla teksteillä on kerrottu niitä kotoisia paikkoja, jotka tähän tarinaan kuuluvat.

Vähitellen muita ostajia tuli mukaan niin, että koko Hähniemestä muodostui kesämökkialue. Joissain vaiheissa ainakin Lahden seurakunta osti kesäpaikan, joka nimettiin Mäntylinnaksi. Mäntylinnan pohjoispuolelle syntyi naisvoimistelijayhdistyksen kesäpaikka. Niemen kärkeen ilmestyi valkoinen rapattu sauna, joka hiljalleen kallistui rantaan päin. Sitä ihmeteltiin ja sanottiin sokeripalaksi. Niemen itäpuolelle ilmestyi Buffalo niminen kesäpaikka, joka oli jonkin seuran omistuksessa. Muitakin mökkejä kyseiselle niemelle ilmestyi. Esimerkiksi Sulon vaimon veli Toimi Helasto ja vaimonsa Eeva rakentelivat mökkinsä aivan Kaukorannan lähelle.

Selim ja Elina Ahdin jälkeläisistä sukupuu, josta ilmenee se iso joukko, jota tämä raportti läheisesti liikuttaa.

Tämä kuva on suurennettuna kirjan lopussa:

Ensimmäiset valokuvat mummulan huvilasta

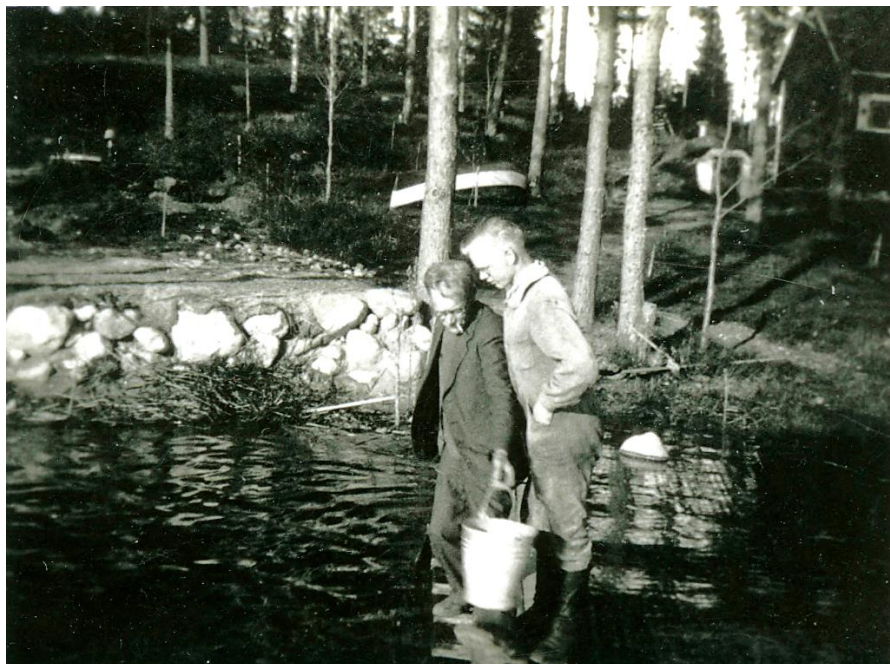
Juhannukselta 1934 on ensimmäinen mökkikuva ja tietynlaiset huvilan vihkiäiset. Toinen vasemmalta todennäköisesti Olavi isänsä sylissä.

Seuraavien kuvien tarkat ottoajat ovat sitten hämärässä:

Kaukorannan kuvat, joissa näkyy myös Sesim -vaari

Molemmat isovanhemmat raivaamattomalla pihalla ja Tauno isänsä kanssa rannassa ihan Kaukorannan alkuaikoina

Kaukorannan pohjoispuolella sijainneen Mäntylinnan edustalla.
Vasemmalta: Tuntematon, Vieno, Irja, Elinan sisko Ester Frilander, Elina, Martta ja Selim.

Elina, Selim, Martta ja Selim (Sepe)

Kahvikutsut mummolan talon edustalla: Mummu, tuntematon, Anni, tuntematon, vaari Selim
Peltomäen Eino, tuntematon, Tauno, Martta, tuntematon.

Kaukorannan rakennukset

Kaksi kuvaa mummolan mökistä sen alkuperäisessä muodossa

Vuodelta 1945, jolloin oltiin vielä Raimorannaksi nimetyllä paikalla: Rappusilla näkyy Elina-mummu. Sahuri on Sepe. Sinikka näkyy vasemmalla, vieressä Helvi ja Raimo Juhani.

Tällaisia kuvia on säilynyt uudistetusta mummolan huvilasta:

Sisäkuva lasikuistista. Kukahen kurkistaa sisäikkunassa?

Milla ja Sirkka-täti hymyilevät uudistetun mökin edustalla. Sirkka oli ostanut Sepeltä kyseisen mökin niinä aikoina, kun Sepe tuli sodasta.

Uudistettuun taloonkin kuului ulkokuone, jonka ovessa luki **okankulu**. Sen nimikkeen olivat Anni ja Aino tuoneet Ambomaalta, jossa he olivat olleet lähetystyössä. Kerran Risto istui siellä ovi apposen auki ja lauloi: ”Oo bongo, bongo, bongo, aina rakas ompi Kongo. Täällä viihdyn mä vaan”.

Okankuluun menossa: Hämärässä istuu Risto ja Ansan kainalossa. Milla. Jonossa odottaa Imme.

Sulon ja Sirkan alkuperäinen huvila

Ainoa löytynyt kuva Sulon ja Sirkan talosta remontin jälkeen. Selkeämpää kuvaa ei ole säilynyt.

Peltomäen ensimmäinen mökki

Kuvassa näkyy myös Einon Sarolea (jolla hän muistelujen mukaan vei vaimonsa myös sairaalaan synnyttämään). Peltomäellä oli Kaukorannan alkuvaiheissa ainoa radio eli kidekone. Kuistin nurkassa katon rajassa oli aika suuri musta kovaäänistorvi ja sen alla hyllyllä se kidekone. Uutisten aikaan kerääntyivät kaikki halukkaat ”Peltskalle” radion kuunteluun.

Peltomäen Eino oli taitava ja kekseliäs mies. Esimerkiksi heidän vanhemman mökkinsä tuvassa oli oiva kellariratkaisu. Lattiaan oli upotettu kaivonrenkaista tehty kannellinen kellari, johon laskettiin veiviä kiertämällä hyllykkö. Siinä maito, voi ynnä muut ruoat säilyivät viileänä kesälläkin.

Peltomäen perhe mökkinsä edustalla

Sitten: Anja P., Aili P., Kirsti A., Sinikka A. ja Liisa P. uudistetun huvilan edustalla

Ja talvinen kuva Ailin ja Einon uudistetusta huvilasta. Anna-Liisan sylissä on Jyrki ja selin Sirkka Asikainen.

Niemisten huvilan kuvia

Niemisen perhe kesäisellä aamupalalla vuonna 1936. Taustalla yhteinen sauna ja Sulon perheen mökki. Kauko, joku Petäjän tyttö, Pentti, Anna-Liisa, Väinö ja Anni.

Joku vierailutilanne.

Ylhäältä: Elina-mummu, tuntematon, Irja, tuntematon, Sirkka, Sinikka, Aili ja Tauno.

Vasemmalla näkyy myös uudistettua Peltomäen mökkiä. Marja muistelee tästä kuvasta: Vietimme lapsuuden kesiä Niemisten huvilassa heidän Afrikassa olon aikana. Isä kävi linja-autolla Lahdessa

töissä. Usein lapset kipittivät bussipysäkille häntä vastaan. Muistan kerran, että pikku Milla oli lähtenyt peräämme ihan alasti. Minua nolotti, mutta Milla ei ollut moksiskaan.

Niemisistä talossa muistuttivat lehtien vanhat vuosikerrat, Seuroja, Kuvalehtiä ja niin edelleen. Niitä tuli tutkittua sateen ropistessa vintin kattoon.

Pula-aikana isä oli hankkinut lemmikeiksemme (?) kaksi angorakania. Hän antoi niille nimiksi Kleopatra ja Messalina. Minusta nimet olivat tyhmiä. Olisin halunnut jotain söpömpää.

Peltomäen Liisa oli kanien innokas hoivaaja. Hän rakensi niille ulkoilulaitauksen ja niin siinä kävi, että Kleopatra ja Messalina karkasivat lopullisesti.

Tauno talon vieressä olleella kaivolla.

Tulipa tontille muitakin rakennuksia

Leikkimökki nousee vuonna 1939.

Ja se on valmiina tässä.

Tauno rakenteli Peltomäen ja Niemisen talon välille 1950 luvun alussa uuden mökin.

Äidin sylissä on Milla. Imme ja Risto tuijottavat jotain mielenkiintoisempaa kuin valokuvaajaa. Taaempana Pirkko istuu kaiteella ja Marja seisoo kuistin nurkalla.

Yhteisen saunan kuvia eri vuosilta

Vasemmalta: Sirkka, oven päällä pojat Risto ja Jussi A, alla Aili, Irja, Martta, Sulo, mummo si-vuttain, Tauno, istumassa on tuntematon, Sepe Liisa sylissä, järvessä Liisa P. ja Sinikka A.

Sepen Jussin muistelo: Tässä rannassa opin uimaan puoliväkin, jalat ulottuivat kyllä pohjaan. Saunan paikka oli erikoinen; se oli kokonaan veden ympäröimänä pienellä luodolla. Lay-out oli kuitenkin aivan tavanomainen, ulkoa laiturilta tultiin pukuhuoneeseen, penkit ja ikkuna oikealla, vasemmalta mentiin löylyhuoneeseen. Siellä vasemmalla ikkuna, edessä lauteet ja oikealla pata ja pöytäkiuas. Kiukaan yläosa oli kartiomainen ja siinä löylyluukku. Pesuvedet valuivat rannan puolelle hiekkarantaan. Siellä oli joskus vihertävää vaahtoa, jota ihmeteltiin. Vesi oli muuten niin kirkasta, että pohjan elämää saattoi seurata laiturilta. Harmiteltiin myös joskus, ettei laiturilla enää ulottunut sisäänkäynnistä päätyyn asti niin kuin tämän kirjan kannessa on kuvattu:

Sepen Liisan muistelo: Mummolan sauna oli mahtava paikka. Se oli rakennettu laiturin nokkaan, eli pukuhuoneesta pääsi suoraan järveen. Pukuhuoneessa oli 4 pientä kaappia, jokaiselle talolle oma, ja naulasta roikkuvat korkkiliivit. Niillä pääsin uimaan ihan itse.

Marjan muistelo: Muistatteko saunan pukuhuoneen seinällä olleen runon: "Jo on sauna joutumassa, veet viety vastat saatu. Mene kylve kyllältäsi, valele nyt valloiltasi... " Jotenkin näin se alkoi. Muistaisiko joku koko runon? Olisi hauska saada se mukaan saunan yhteyteen. "Simalöylyn lyötyäsi sulje luukku lupsahuta:"

Vienon Jussin muistelo: Pukuhuoneen katossa oli luukku, josta pääsi vintille. Siellä oli Niemisten lasten keräämiä "jänniä" lehtiä ja kirjoja, jotka olivat jotenkin salaisia.

Kuvia ajoilta, kun saunoja tuli lisää

Talvikuva Sulon perheen saunasta

Peltomäen sauna, jota Sinikka lämmittelee.

Avannon tekoa ennen saunomista aikana 1956 – 58: Sinikka ja Liisa

Anne Elina ja Sirkka Peltomäen saunalla.
Vuosi on 1959.

Ja Niemisten talon rantaan tehtiin
tämmöinenkin sauna – Taunon rakentamasta
mökistä.

Suomikuvaa esi Kaukerannan näkymiä ennen sotia

Aili ja tyttäret Anja ynnä Liisa 15.8.1938

Kauko, Pentti, Anna-Liisa, äiti ja perheen mökki

Vieno ja Aili opettavat lapsia uimaan. Vienon Anneli näkyy etuosassa mutta keitähän
nuo muut kaukorantalaiset?

Siihen aikaan, kun setaa Lahdessakin keettiin

Lahti oli radioasemansa vuoksi pelottavien pommitusten kohde talvisodassa. Niinpä Ahdin tietyt sisarukset päättivät siirtyä yhteiselle turva-alueelleen. Sieltä saattoi päivisin käydä kaupungissa ja Suppalan talosta sai ruokaakin. Veturimiehenä Sulo ei joutunut rintamalle. Sirkka ja Irja tähystelivät ilma-avaruudessa. Sirkka näyttää tässä kuvassa virka-asussaan eli valtavassa turkissa. Onpa mukana Helmi ja Niemisen Kaukokin.

Sattuipa silloin niinkin, että Sulo ei yhtenä aamuna saanutkaan nostetuksi päätänsä, kun heräsi. Hän oli nukkunut oven suussa lakki päässä mutta tukkaa oli jäänyt lattiaan kiinni.

Sinä päivänä, kun Niilo-poika kuoli rintamalla, äiti Elina sai ihmeellisen ahdistuskohtauksen ja lähti miehensä kanssa Hähniemen tielle kävelemään. Jotenkin siellä sitten ahdistus lieveni mutta tästä telepatiakokemuksesta puhuttiin vielä 1950-luvulla.

Kaukorannassa 4.2.1940: Irja Ahti, Helmi Ahti sylissään Sinikka Ahti, Martta Ahti ja Aili Peltomäki sylissään Liisa, edessä Niemisen pojat Pentti ja Kauko sekä siskonsa Anna-Liisa.

Sepen Sinikka ja Ailin Liisa sotatalvena 1940

Tauno oli rintamalla myös jatkosodassa, sai kranaatinsirpaleen jalkaansa ja pääsi toipumislomalle Kaukorantaan. Villähteen asemalla hän yritti päästä johonkin autoon mutta eipä päässyt, kun hän hoipertelevana vaikutti humalaiselta. Tämä hoippuva mies joutui sitten lähestymään Kaukorantaa kävelleen ja Peltomäen työt sekä Niemisen Anna-Liisa huomasivat jonkun pelottavan miehen lähestyvän. Kun aikuiset olivat silloin marjassa, niin tytöt veivät huollettavinaan olleet Pirkon ja Marian sekä itsensä kellariin piiloon.

Sinikan muisteloita: Ensimmäiset tapaukset sota-ajalta on minulle kerrottu. Olimme mummun kertoman mukaan menneet äitini, mummo ja minä Lahteen. Sitten Lankilan seisakkeella olimme odotelleet junaa. Tuskin junat kulkivat aikataulun mukaan, minua alkoi väsyttää ja rupesin itkemään. Siitä oli jäänyt minulle pelko: Kun kuulinkin puhuttavan Lankilasta olin ruvennut huutamaan ei Lankilaan ei Lankilaan.

Sota-aikaa ja kesää on muistoni mustikkaretkestä Kalliorantaan. Veneellä menimme, iso joukko naisia, ehkä meitä lapsia oli ainakin Liisa P. ja minä, muita en muista. Kyllähän meilläkin marja-astiat olivat mukana mutta leikki kalliorannassa jäi mieleeni ja se, että jotakin salaperäistä siellä oli ollut. Myöhemmin aikuiset supisivat nähneensä siellä risumajan ja puhuivat desanteista. Mummon kellarissakin oli käynyt varkaita ja pyykkejä viety narulta.

Mieleeni on jäänyt mummon saunan padassa saippuankeitto. Joitakin luita, nahkoja ja teurasjätteitä hän keitti ja kuori jäähtyneen liemen päältä rasvan. En tiedä mitä kaikkea hän siihen lisäsi, mutta haju ei ollut kovinkaan miellyttävä. Isäni lomalla käydessään toi sitten venäläisen, voimakkaan tuoksuisen, punaisen palan saippuaa. Mummo sulatti sen omaan saippuakeitokseensa ja niin valmistui kotitekoista hajusaippuaa.

Tässä ovat jo sodat ohi. Näihin aikoihin sopii myös Sinikan seuraavat muistelot:

Mökiltä rantaan vievän hiekkakäytävän molemmin puolin kasvoi monen värisiä syysleimuja. Niitä heinäan pujottamalla tehtiin Liisan kanssa helminauhoja. Kauneimmat olivat tietysti kasvavissa kukissa, mummo näki puuhamme ja kielsi kukkien nyppimisen, maahan pudonneita hän opasti meitä poimimaan.

Vielä muisto mummosta: Tämän useimmat serkkutytöt varmasti ovat kokeneet. Kun neitoseksi kasvaminen alkoi näkyä, oli mummolla tapana yllättävässä tilanteessa tokasta: "xxxxx -kin

on käynyt naurismaalla". Ansa ja Anja olivat minua tästä varoittaneet, mutta kun sen aika tuli, tunsin vajoavani punaisena häpeästä maan alle. Mummoa nauratti.

Sepen Jussin muistelo: Kerran Mummu tarjosi kylmää lihakeittoa, jossa uiskenteli rasvaa jäälauttoina, Heiskan Jussille ja mulle; "En nyt viitti laittaa tulta hellaan, syö nopeesti ettei äitis nää." -- Jäi kyllä syömättä.

Tässä ovat Anni ja Väinö jo palanneet Afrikan Ambomaalta -- ja kesät Kaukorannassa ovat jatkumassa.

Ansa ja Annekin mukana

Muistoja keinuista

Kuva mummolan keinusta, jota Ansa keinuttaa:

Kerran tapahtui, että tässä keinuttiin ja hoilattiin " eläköön, kuolkoon, keinu maata nuolkoon...", jolloin sen toinen pää irtosi puusta.

Ryhmäkuva Peltomäen Einon tekemässä keinussa "Peltskan" mökin pihalla vuodelta 1949.

Vasemmalta: Sulo Ahti, Eino Peltomäki, Tauno Ahti sylissään tyttärensä Irmeli, Aili Peltomäki, Pirkko Ilona Ahti. Jussi Ahti, Anja Peltomäki, Liisa Peltomäki ja Risto Ahti. Sepen Jussin muistelo Sulosta niiltä ajoilta: Hän kuunteli usein tarkkaan höyryveturien vihellyksiä harjun takaa ja tiesi aina; "tuo on Ukko-Pekka, tuo Truumanni", ja niin edelleen.

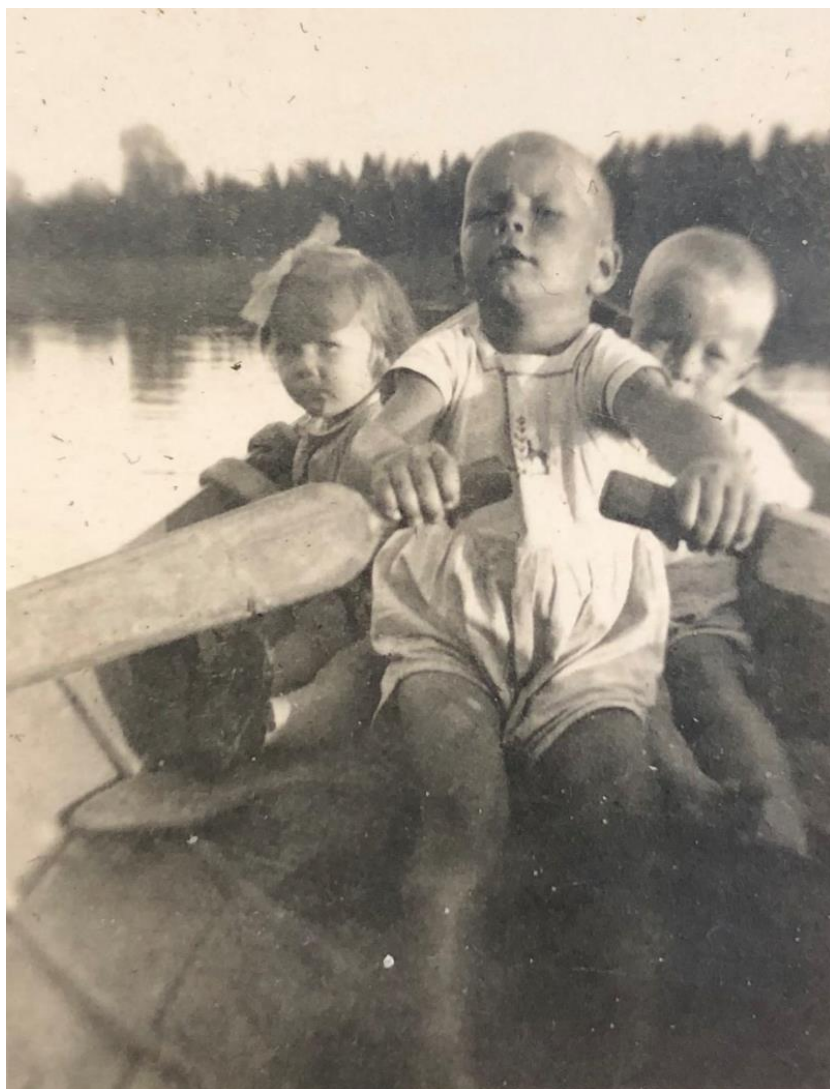
Ja tässä ”Peltskan” keinusta lisäkuvia:

Kaukerannan "laivasto"

Alussa oli tällainen vene. Siinä näkyy ainakin Heiskan Anneli kolmas vasemmalta ja vierellään Seija-sisko mutta muut ovat jääneet tuntemattomiksi

Niemisten Kauko, Pentti ja Anna-Liisa soutelemassa vuonna ?.

Sitten saatiin Peltomäen vene.

Jonain vuonna Ahdin Kauko rakensi oheisen kajakin, jossa näköjään Sirkkakin meloi.

Sitä hyödynsivät myös ”sataprosenttinen nuoripari” Tauno ja Helmi.

Ja myöhemmin myös Pirkko, Risto, Imme ja Helvi,
Annikki Palonen ja Helmi Ahti seuraavat.

Myös Heiskan Väinö Juhaninsa kanssa meloi sillä - ja taustana Mäntylinnan ranta.

Sitten 1950-luvulla Sirkka hankki soutuveneeseen, jolle annettiin nimikin Sirkkan toisen nimen mukaan eli Oihonna. Siitä on muisteloja ja oheinen kuva, jossa Veikko soutaa.

Taunon Marjan muistelo: Serkkujen kanssa olimme paljon tekemisissä. Muistan souturetket Sirkkan Oihonnalla. Tapana oli laulaa. ”Miss’ soutaen tuulessa koivut sorjat soi” ja muita ajan suosikkeja. Eräs retki jäi erikoisesti mieleen. Ansa souti meidät Kyynäräjoelle. Sadekuuro ehti matkalla

kastella kaikki perusteellisesti. Ansa sai kuitenkin nuotion aikaan, riisuutui märistä vaatteistaan ja paistoi meille lettuja mukana tuodusta taikinasta.

Sepen Jussin muistelo: Ihmettelin Oihonna veneen hankaimia; tappi veneen laidalla ja silmukka airossa?! Meillä Loviisassa oli aina kunnon klyykat (tullisimet, tullit). Vene vedettiin täällä maihin, ei kiinnitetty köydellä. Veneessä oli naka, ei tappia -- kulttuurieroja.

No sitten Miettisen Kauko rakensi oheisen ”Kesselin”. Nimi tuli siitä, kun heidän Anne Elinaansa sanottiin alussa Kesseliksi.

Ansan ja Kaukon Jyrki soutamassa ilmatäyttöisellä veneellä vuonna 1960.

Lammassaaren retkellä Marja syöttää lampaista ja Kalliorannan retkellä Milla hakee kahvivettä.

Ansa tässä tuulettaa Millaa. Auringonhatun alla on Sirkka ja Imme tutkii Anjan varpaita.

Lisää kuvia Kaukerannan kujista ja kumpareista

Sepen perhe
Kaukorannassa. Jussin ja Liisan välissä on Eija Heimonen eli Martan Paavo-veljen tytär.

Näihin kuviin kuuluu vuosiluku 1946:

Marjan muistikuvia: Aaltojen kuvioimat raidat valkeassa hiekkapohjassa. Matala lämmin vesi jatkui kauas pitkin kannaksen reunaa. Palaan yhä sinne unissani. Lumpeet, ulpukanvarsista taitetut ketjut, pitkä laitur. Sinne kannoimme vadit tiskien esipesua varten. Kerran pudotinkin painavan vadin. Siihen aikaan astioiden rikkominen ei ollut ihan pikku juttu.

Tehtiin myös järvikaislan lehdistä D-kirjaimen muotoisia ”tiltoja”, joita lähetettiin aalloille purjehdintaan. Onkiminen oli itsestäänselvyys ja katiska oli aina vedessä.

Äiti teki sitten ihanaa kiiskilientä.

Monet leikkipaikat

Marjan muistelo: Saunaranta oli keskeinen paikka. Siellä ongittiin, leikittiin, uitiin ja saunottiin. Kerran ”isot tytöt” opettivat meille englantia. Neuvoivat minua sanomaan Heiskan Jussille ”ai lav juu”. Ja minähän sanoin!

Liisan muistelo: Aino-täti oli kerran käymässä kahden pikku lapsen kanssa Kaukorannassa. Keinuimme muun muassa Peltskan huimassa keinussa. Anjan muistelun mukaan toinen niistä lapsista oli Antero Mertaranta – siis se tunnettu radiotoimittaja,

Liisan muistelo: Isä ja äiti olivat lähdössä Lempäälään luontaishoitoparantolaan tai lepokotiin ja Jussi ja minä tulimme Kaukorantaan hoitoon. Siitä kerrasta on varmaankin kuva, jossa olen Vekun eli Veikko Heiskan kanssa saunarannassa. Olimme siellä leikkimässä, kun Sirkka-täti tuli töistä kaupungista ja toi meille limonaadia ja keksejä tai karkkeja, pani meidät istumaan pyyhkeen päälle vierekkäin ja sanoi: ”Pankaa pullot piiloon, otan teistä kuvan!” Ei ne pullot ihan piilossa ole kuvassa kuitenkaan.

Mulla on vieläkin pyyhe, jonka äiti ompeli vuonna 1954 kesällä. Siinä lukee Liisa 6 v.

Nukuin silloin Irja tädin makuuhuoneen viereisessä komerossa, jossa Vekulla ja Vieno täidillä oli oma aidattu osasto. Sitä sitten ihmettelin, miksi Vekku nukkuu aidan takana.

Vekku poseeraa mitalinsa kanssa olympiavuonna.

Liisan muistelo: Kerrottiin juttua, että Vekku oli pyydystänyt paljain käsin hauen laiturilta. Hauki oli kuitenkin sohaissut pyrstöllään Vekkua ja sen takia hänellä oli silmälasit. Muistaakohan kukaan muu sellaista?

Veikko heittää renkaita ja Imme ynnä Risto näyttelevät.

Leikkimökin katolla

Totinen paikka: Immen nuken ristiäiset: Kummeina Marja ja Pirkko, pappina Anja Häyrynen ja Milla seuraa sivummalla.

Marjan muistelo: Kaukorantaan muutettiin kesäisin kuorma-autolla. Äiti kertoi, että jo lavalla ryhdyimme riisumaan vaatteita ja juoksimme heti alastomina rantaan.

Isä oli aina ollut kiinnostunut kasveista ja opetti meille luonnon- ja puutarhakasveja. Ihmettelin, kun joku serkuista kutsui alsikeapilaa valkoapilaksi. Serkut oppivatkin kysymään meiltä kasvien nimiä.

Pirkko, Milla ja Risto leikkimökin edustalla. Sirkku taisi myöhemmin käyttää Millan kukallista kesämekkoa.

Sirkka-täti pyysi Sepen Jussia asettumaan mummolan puutarhan käytävän päähän kuvanottoa varten.

Ja tässä kuva samalta paikalta hieman lähempää: Anja, Liisa, tuntematon ja Sinikka Ansan sylissä.

Vesiseikit jäivät kyslä miehiin

Sepen Jussin muistelo: Riston kanssa käytiin yhtenä päivänä uimassa 23 kertaa. Tietysti kuivateltiin välillä sekä pelattiin sulka- ja riukupalloa.

Milla on hypännyt järveen vaatteet päällä.

Marjan muistelo: Risto oli kerran hukkoa leikkiessään saunan laiturilla keksimäänsä ”Henkikauko hyppää”-leikkiä. Ripeä Anja sai hänet onneksi nostettua ylös ja elvytystä poika tarvitsi. Isä sai elvytettyä poikansa.

Helvi Inkerin muistelo: Kun yhteisen saunan laiturilla ei ollut kaiteita, niin jotenkin oli syntynyt leikki, että tönäistään yllättäen kaveri järveen. Mummukin oli tällaisissa juonissa mukana niin, että kerran hän tönäisi Niemisen Kaukon järveen. Myös Heiskan Jussi työnsi kerran Helvin järveen.

Sellaisissa leikeissä kastuikin sitten joitain tärkeitä tavaroita.

Kuvia Kaukorannan ympäristä

Mäntylinnan isäntä teologian ylioppilas Pentti Karikoski ja Anna-emäntä vuonna 1952. Pentti teki laulun ”Mäntylinna, tule mäntylinnaan. Mäntylinna paras paikka nyt on”. Sitä laulettiin samalla melodialla ja sanoilla ”Kaukoranta, tule Kaukorantaan ...”.

Lähellä olevassa ”Buffalossa” oli vesiliukumäki. Anna-Liisa on korkealla ja Sinikka laskee -52.

Pelikenttä mummolan mäen yläsassa

Liisan muistelo: Muistan urheilukentän ylhäällä ja pelin, jonka paljon myöhemmin tunnistin mölkyksi. Sellä oli myös kuusi, josta haettiin pihkaa tikkuun ja sitten laitettiin tikku järveen. Jotenkin se siten kulki eteen päin. ???

Vekku ja Risto mummolan pallokentällä keilaamassa tai mölkyä pelaamassa

Vekku ampuu ilmakiväärillä..Korkeushyppytelineet ja puujalatkin kentällä olivat

Ketähän nämäkin? Ainakin Vekku kurkistaa vasemmalla.

Juhannuksen viettoja

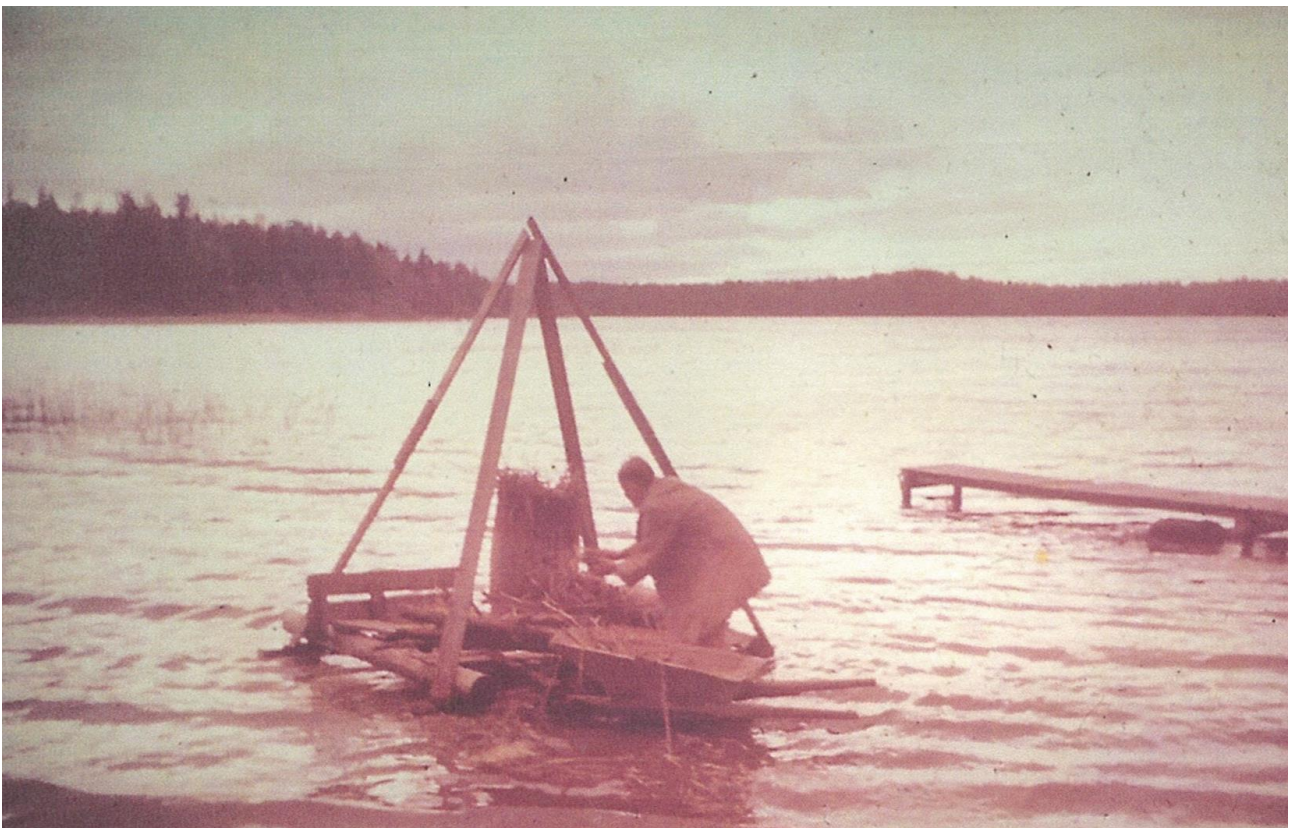
Monta yhteistä juhannusiltaa Kaukorannassa vietettiin. Kuitenkin valokuvia niistä on säilynyt vain muutamia.

Esiäiti monien lastenlastensa kanssa juhannusta viettämässä. Vasemmalta takaa: Liisa P., Anja, Olavi, Ansa, Sinikka. Toisella rivillä ovat Milla, Imme, Elina ja Liisa. Eturivissä Risto, Marja, Sepen Jussi ja Pirkko.

Juhannusjuhlaa vietetään Mäntylinnassa ja merkittävän suuri on ihmismäärä.

Tässä ainoa kokonrakennuskuva. Niemisen Kauko siinä rakentelee kokkoa. Vuosiluku on 1960.
Sepen Liisan muistelo: Jonkinlainen muistikuva mulla on jostain juhannuksesta. Iso joukko sukulaisia istui rantatiellä mummolan kohdalla ja lauloi ” Halk illan ruskon auermaan, käy lento joutsenen...”
Myös laulettiin: ”Sua lähde kaunis katselen”. Se oli jotenkin Sulon lempilaulu.

Hääjuhlat Kaukorannassa

Elina-mummun ja Selim-vaarin kuopuksen eli Kaukon, Annin Anna-Liisan ja Vienon Annelin häitä juhlittiin Kaukorannassa.

Sinikan muistelo: Muistan vain kuvan, jossa on Kauko, Kirstin ruusut ämpärissä ja minä. Kauko toivoi, että olisin ottanut ruusupuskan syliini, mutta enhän minä märkiä piikkisiä ruusuja halunnut ja kamerakin taisi ujostuttaa. Kauko oli kummisetäni, ja Kirsti oli ihana pitkine kiharoineen.

Liisan muistelo: Sulon ja Sirkan, isän vanhimman veljen talo oli minulle vieras paikka, siitä vain ohi kuljin. Joskus nukuin siellä isän ja äidin kanssa. Hämärästi muistan, että sinne tehtiin häävuodetta morsiusparille ja sängyn keskelle laitettiin lakanan alle iso tarjotin, jossa oli vettä. (en kyllä yhtään ymmärtänyt miksi.). Tämä oli Elina-mummin ehdottama jekku nuorimmalleen ja miniälleen.

Kauko Allan Ahti ja Kirsti Irmeli Astala 21.6.1952

Tervetuloaporttikin rakennettiin.

Ja tässä toinen säilynyt kuva Kaukorannalla silloin olleista juhlajoista.

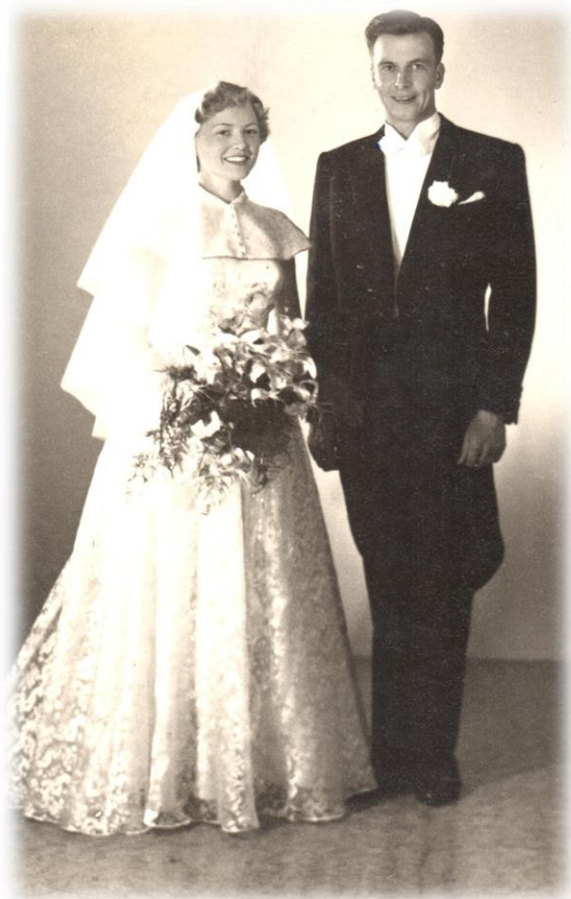
Anna-Liisa Nieminen ja Kauko Miettinen 11.7.1954

Takana näkyvä ”vihkialttari” oli tehty kompostikasan päälle. Siitä on vitsiä riittänyt. Myös Sepen Sinikka, Matti ?, Rekolan Tekla, Maija ?, Aili, Sulon Sirkka ja Sulo näkyvät olleen häissä mukana.

Meeri ja Uuno Räsänen, Riitta Elina Miettinen ja Laina Harakka kyseisissä häissä.

Anneli Heiska ja Esko Huovio 6.8.1954

Liisan muistelo: Muistan jotakin Ansan ja Kaukon häistä, vihkiminenhän oli siellä Tauno-sedän talon edustalla pihalla, ja Annelin ja Eskon häissä oli jotain koristusta samalla paikalla. Heidän vihkimisensä kylläkin tapahtui Lahden seurakuntatalossa. Häissä oli aina kakkuja ja jäätelöä.

Hautajaiset Kaukorannassa

Sepen Liisan muistelo: Mummun hautajaisissa, oli niin paljon jäätelöä, että emme jaksaneet syödä niin paljoa kuin olisimme halunneet, ja istuimme laiturilla, ja heitimme jäätelöä järveen. Mukana olivat tietysti myös Milla ja Imme.

Taunon Pirkon muistelo: Olin 13-vuotias, kun olin "komennettuna" Kaukorantaan. Tehtäväni oli hoitaa nuorta ja vanhaa eli mummua ja Anne Elinaa. Asuin Niemisillä yläkerrassa.

Minun piti lukea mummulle hartauskirjaa tai Raamattua ja laulaa hänen toiveittensa mukaan. Mummu istui ulkona ison koivun alla tuolissa. Minua vähän jännittivät nämä hetket. Luin kunnes mummu sanoi, että nyt riittää. Lauloin toivomuksesta muun muassa. "tuolla keinuu pieni pursi, vasten tuulta ponnistaa..." jota hän toivoi usein.

Sitten yhtenä yönä heräsin Ansan huutoon "mummu kuolee". Aamulla Ansa kertoi, että mummu on kuollut. Sanoin, että tiedän.

Näin päivällä, kun mummu laitettiin arkkuun. Hän oli aivan jäykkä, kuin lauta. Se oli ensimmäinen kerta, kun näin kuolleen.

Tämä Kaukoranta tapahtuma on ollut elävänä mielessäni. Lukemattomia muitakin on.

Eino Peltomäen hautajaisista heinäkuussa 1959 on säilynyt kaksi kuvaa:

Mäntysinnan uintikisat

Maaliintuloista on jäänyt muistoihin tämä kuva ja palkintopallilla seisojistakin on kaksi kuvaa:

Tämäkin kuva on uintikisojen ajoilta. Vuosiluku on 1953.

Lisää muistefuksia

Sepen Liisa:” Tämä kuva on varmaan vuodelta 1949. Olen kuulemma itse repäissyt siitä Isän kasvot pois. Olimme lähdössä Loviisaan ja mummi tuli saattamaan meitä”.

Muistan mummusta niiltä ajoilta tällaisenkin jutun: Mummi meni rantaan kahvikupit verkkokassissa. huljutteli kassia ja sanoi tiskaavansa ne.

Liisa kummisetänsä Kaukon kanssa Kaukorannassa.

Sepen Jussin muisteloita: Taunon Marja kertoi Niemisen isossa leikkimökissä hurjia kummitusjuttuja. Vieron Jussi kertoili kirjallisuudesta, yllytti myös lukemaan Jules Verneä, Cainen kapinaa ja kapteeni Carlsenin urotoita.

Marjan muisteloita: Perheiden kanssakäymisistä muistan sen verran, että joskus vanhemmat olivat poissa illalla enkä saanut unta ennen kuin he olivat palanneet. Sulon Sirkka oli pidättyväinen lasten kanssa. Muualle olimme aina tervetulleita milloin tahansa. ”Peltskan” keinu oli huikea. Risto kävi välillä ruoka-aikaan katsomassa missä olisi paras tarjoilu. Kerran mummulassa mummu antoi meille voilla voideltuja pullaviipaleita. ja sanoi ”Tulkaa saamaan”. En olisi välittänyt voista, vaikka pula-aikaa elettiin. Toinen mieleen jäänyt ”herkku” oli suolakorput. Leipä-Aitassa oli grahamkorpputaikinaan vahingossa lisätty liikaa suolaa. Meillä tämä korppusäkki kesti kauan, vaikka talossa oli paljon jatkuvasti nälkäisiä lapsia.

Sepen Liisan muisteloita: Muistan ennen kaikkea sen, kun Loviisasta lähdettiin Vilkkaan sinisellä linja-autolla, joka haisi ja pölläytti mustaa dieselin savua jo autoasemalla. Kuljettajalla oli nahkatakki ja hän kuulutti matkalla, milloin ajetaan mutkat suoriksi ja milloin mennään vapaalla mäet. Bussi lähti kello kolme ja matka kesti kolme tuntia Villähteelle. Matkalla bussi oli tavallisesti täynnä matkustajia, minä istuin isän sylissä ja yritin olla oksentamatta. Isä osti Porlammilta makkaraa ja olisiko ollut Orimattilasta tai Myrskylästä Pectus tai Pector pastilleja. Jos ja kun oksensin, bussissa oli ruskeita paperipusseja, joihin sai sitä sitten tehdä ja pussit heitettiin metsän kohdalla auton ikkunasta ulos.

Oli kiva sitten päästä Villähteen pysäkillä ulos raikkaaseen ilmaan ja sai juosta soratietä mäkeä alas.

Oheisena portti, josta alkoi hopeapajuilla reunustettu rantakuja.

Kun tultiin portista sisään, oli ensimmäisenä Tauno-sedän talo. Siellä oli ihana pihamökki, jossa oli kiemuraisia koristelautoja. Mökissä istuttiin joskus, ikkunat pimennettiin ja sitten Marja ja Pirkko kertoivat kummitusjuttuja. Jotenkin muistan, että jossain vaiheessa joku sänky olisi romahtanut ja pelästyttänyt meidät... mutta se voi olla ihan vain untakin.

Sitten Peltomäen Ailin ja Einon mökki, jonka pihassa oli se hulppea keinu korkeissa männyissä. Liisa ja Anja asuivat vintillä vinokattoisessa vinttikomerossa, jossa oli filmitähtien kuvia seinillä ja katossa. Peltskan olohuoneessa makasin usein lattialla lukemassa viikko nimistä lehteä, jossa oli paljon sarjakuvia.

Mummolan, tai Sirkan ja Irjan mökissä oli kaksi kaunista makuuhuonetta ylhäällä ja alhaalla olohuone, jossa mummi nukkui, sekä pitkä lasiveranta, jossa syötiin. Pihalla oli pyöreä allas, jossa oli joskus kaloja ja sen vieressä puutarhapöytä sekä tuolit. Sen muistan, että siellä oli samanlaisia kansituoleja, kuin myöhemmin näin laivoissa.

Talon alla oli viileämpi alakerta, siellä säilytettiin viilikuppeja ja siellä oli jäätelökone eli iso maitotonkka, jossa oli jonkinlainen veivi.

Kellarin ohi, kun kulki, pääsi mäkeä ylös ensin ison keinun luo, joka oli melkein samanlainen kuin Peltskojen pihassa, mutta siinä ei ollut jalkalautaa, jolla sai vauhtia. Keinusta vielä vähän ylempänä rinteessä oli ulkokuone ja sen vieressä urheilukenttä.

Sinikan muisteloita: Ansan ja Kaukon seurustellessa Kauko kävi usein Kaukorannassa.

Yrittivät saada tilaa olla kahdestaan, mutta Sirkka -täti laittoi minut "esiliinaksi" veneretkille. Pidin Kaukosta kovasti ja mielelläni minä lähdin.

Kaukon ja Kirstin seurustellessa vähän aiemmin Ansa keksi, että leikkasimme mummulan ulkin oveen sisäpuolelle lehdistä kuvia ja sopivia lauseita ynnä muuta rakkaudesta ja seurustelusta. Liimasimme niitä oven täyteen perunalla. Ei ne mitään "pahoja juttuja" olleet ehkä kuitenkin kiusoittelevia, mutta kun mummo kävi ulkissa ja näki tekemme. Hän oli tosi vihainen ja jouduimme repimään kaikki pois.

Mummo teki myös omenaviiniä, jota säilytettiin mummulan kivijalan kellarissa. Ansa, Anja, Liisa ja minä vietimme sadepäivää Peltskan mökin vintillä. Koska asuin Ansan kanssa mummolassa, oli minun lähdettävä hakemaan viinipullo, jonka sitten yhdessä tyhjensimme. Tyhjä pullo laitettiin seinähirren ja katon muodostamaan koloon piiloon.

Kannas, jota pitkin tie toi Kaukorannan portille, järven ja suon välinen hienohiekkainen alue oli "jännittävä". Sen läpi pyörällä maitomatkalla ajaessa tuntui kylmä, kostea tuulahdus kasvoilla. Suolla syötimme kihokeille hyönteisiä ja löytämämme kuollut lintu haudattiin asiaan kuuluvien menoin "eläinten hautausmaalle".

Sirkka-täti oli Tanskassa kurssilla oppimassa viinereiden tekoa. Kun hän tuli matkalta, oli mummolassa tuliaistilaisuus. Hänellä oli kaikille meille jotakin. Minä sain olkalaukun, sisareni, Sirkkan kummitytär, lapselle sopivan haarukan ja lusikan. Muistan, että meitä lapsia ja aikuisia oli mummulan veranta täynnä -- ja kaikille oli ihania tuliaisia.

Helvi Inkerin Muisteloita:

Kaukoveri kävi Kynäränjoella ravustamassa. Kerran hän säilöi rapunsa isohkoon laatikkoon, jota hän säilytti jossain yhteisen saunan lähetyvillä. Kas kummaa Marja huomasi ihmeellisen laatikon, aukaisi sen ja pelästyksissään päästi rapuja karkuun.

Annin Ansa ja Ailin Liisa mummulan pelikentälle vievillä rappusilla vuonna noin 1958

Tässä vuosi ehkä 1948. Rannassa ovat Sepen Jussi, Taunon Irmeli ja Risto.

Sulon Olavin ja Anun vihkiäiset tapahtuivat tammikuussa 50-luvun lopulla Lahden kirkossa, mutta sitä ennen pariskunta vieraili paljon Kaukorannassa ja myös raaputti tunteelliset nimikirjaimensa edellisessä kuvassa näkyvään hopeapajuun. Myöhemmältä ajalta on sitten säilynyt oheinen kuva, jossa on mukana heidän esikoisensa Tuula:

Ainakin Miettisen Anne Elina tässä opettelee uimaan.

Kauko, Ansa, Väinö Heiska, Anja, Veikko ja Väinö Nieminen kahvittelevat sekä jjutustelevat.

Vuosi on 1955.

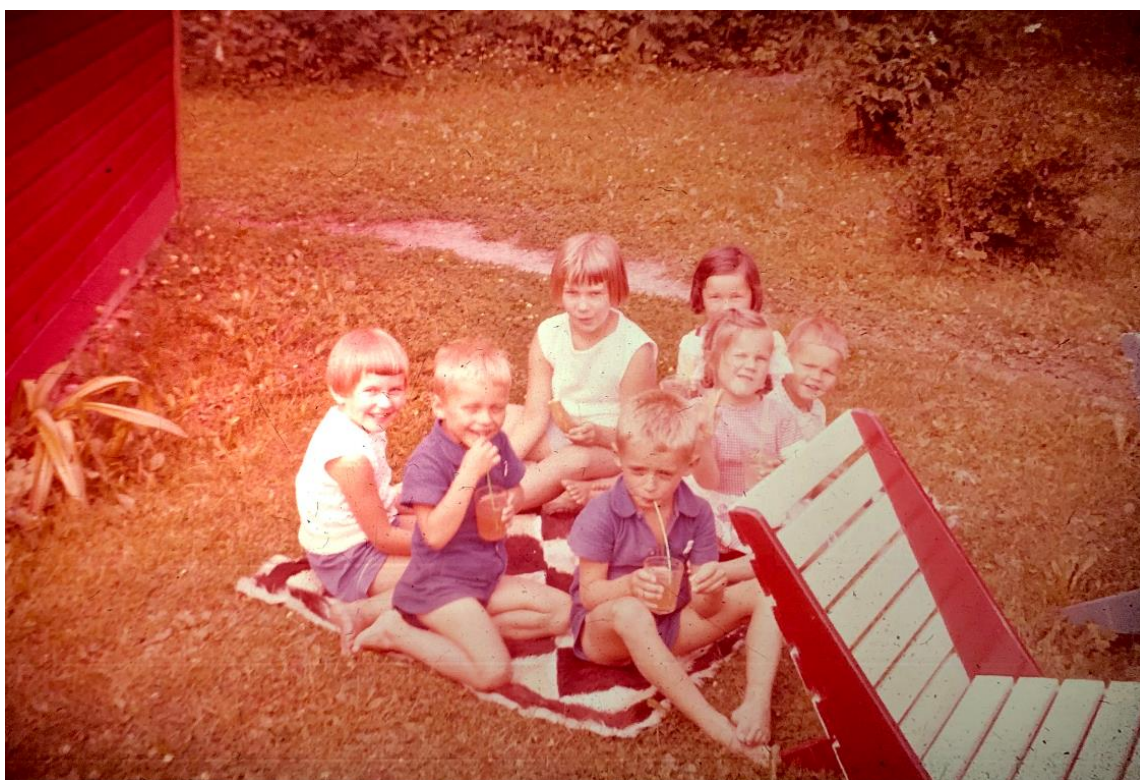

Talvellakin käytiin saunomassa -- Peltomäen Einon Skodalla - 50-luvun alussa.

Nuorimpien kaukorannan kävijöiden kuvia on myös säilynyt.

? pesee mattoa ja Elina laiturilla. Vuosi on 1956.

Sirkan Raija, Ahdin Kaukon Jorma ja Erkki, Anne, Jyrki -- ja takana kaksi vierasta tyttöä

Tuntematon, Elina, Jyrki ja Raija vuonna 1959.

Jyrki, Raija ja Elina. Kuka onkaan tuo neljäs vuonna 1960?

Jyrki ja Elina menossa saunaan 1961.

Jyrki saunan edustalla vuonna 1961

Leikittiin koulua, Raija opettajana ja muut oppilaina.

Kun sitten tapahtui Kaukerannan tonttien myymiset. . .

Mummolan mökki myytiin ensimmäiseksi ja ostajana oli Lahden seurakunta.

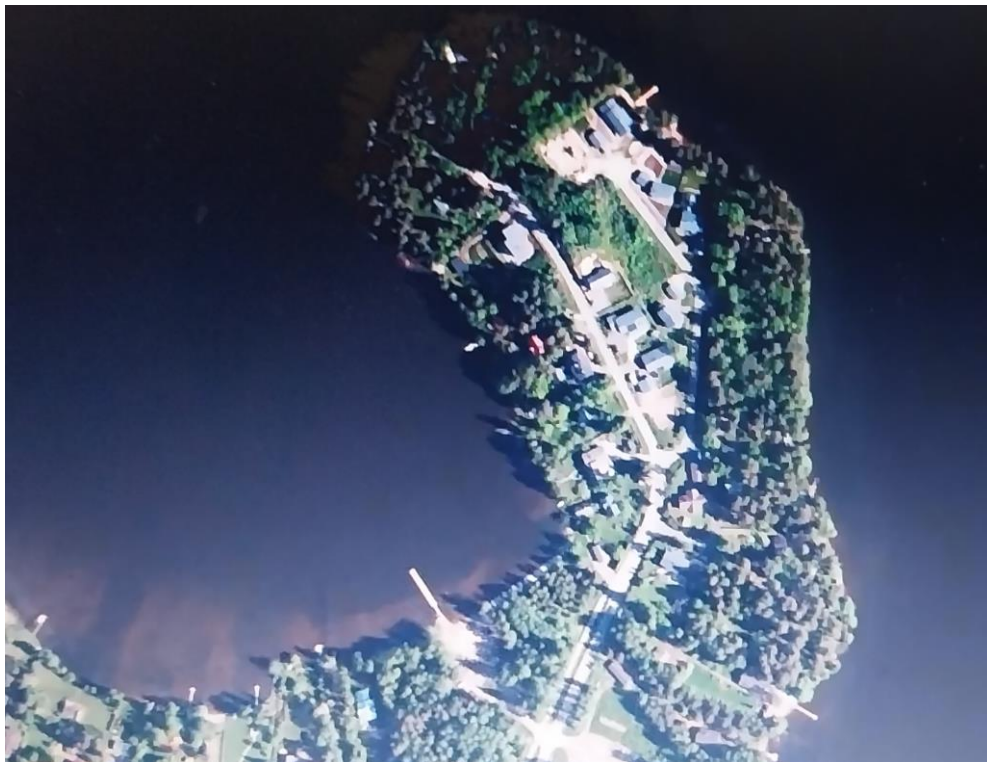
Peltomäen mökin ostaja oli nimeltään Paavo Nikula.

Niemisen talon kauppamiehenä toimi ratkaisevasti Heiskan Väinö.

Ennen kauppoja Niemisen ranta ruopattiin. Kuvassa on Jyrki ja Elina. Vuosi on 1962.

Tässä on vielä ilmakuva ja karttakin kyseiseltä alueelta vuoden 1964 jälkeiseltä ajalta, jolloin uusia teitä tehtiin Hähniemelle ja niemen alkupään suota kuivattiin.

Tie linja-autopysäkiltä Hähniemeen on jäänyt monelle hyvin mieleen. Ensin käveltiin huonekalutehtaan ohi, sitten pitkää mäkeä alas kahden ison hiekkakuopan vierestä. Sinne ei saanut mennä sortumisvaaran takia ja niissä oli pääskysenpesiä vierivieressä. Järvi alkoi näkyä mäen alla ja tultiin kapealle kannakselle, vasemmalla oli hieno hiekkaranta, oikealla suo hieman ylempänä, jossa kasvoi harvinaisia kihokkeja. Sitten aurinkoportti ja rantaan.

Paluumatka olikin sitten ylämäkeä.